

Cömertliğin yolu zekâtтан geçer

Metin Bey: “Koyun yerine evi arabası olanların zekât karşısındaki durumları nedir? Meselâ sadece oturduğu bir evi ve binek olarak arabası olanların durumu gibi. Kirada evi olanların kiradaki evinin piyasa değeri üzerinden mi, yoksa sadece elde ettiği kira gelirinden mi zekât vermesi gerekir?”

ALLAH CÖMERTTİR, CÖMERT OLANI SEVER

Oturduğumuz eve ve kullandığımız arabaya zekât düşmüyor. Çünkü bunlar aslî ihtiyaçtır. Kirada evi olanın ise aldığı kiraya zekât düşer. Ev ve araba ticareti yapanların ticaret metayı saydıkları eve ve arabalara da zekât düşer.

Ne var ki zekât nisabı olan seksen gram altın ile veya kırk koyunla bu gün bir ev alınmaz. Günümüzde bir ev almak için bu yekûnun en az iki üç katı paraya ihtiyaç vardır.

Bu dengesizlik günümüz ekonomisinde paranın alım gücünü yitirmesinden kaynaklanıyor.

Bu meseleleri cerbeze konusu yapmamıza ve ev ile arabanın malî değeri daha yüksek olduğu halde neden zekât düşmez diye sormamıza gerek yoktur. Eğer güzel bir evimiz varsa zekât düşmese de hayır ve bağışların, infak ve sadâkaların kapısı her zaman açıktır. Her zaman sadâka verebiliriz. Bunun için oran da gerekmiyor.

Zaten zekât teberruların en azıdır. Kırkta bir gibi bir oran kerem sahibi birisi için gayet az bir orandır. Bunun çok daha fazlasını vermesi beklenir. Derler ki: Zekât fakirin oranıdır. Zengin daha fazlasını vermelidir.

Zenginliğin yolu kanaatten geçer. 1 Cömertliğin yolu zekâtтан geçer. Zekât asgarisidir. Allah cömerttir, cömert olanı sever. Kerem sahibidir. Kerem sahibini sever. Veren'dir. Vereni sever. Dolayısıyla orana takılmamalı, orandan fazlasını vermeye çalışmalıdır.

BEYTÜ'L-MAL NELERDEN MEYDANA GELİR?

Karadeniz Ereğli'den Asım Toknaz: “Peygamber Efendimiz (asm) zamanında ve dört halife döneminde zekâtın yanı sıra vergi de toplanıyor muydu? Devlet yönetim giderleri, maaş, donanım, sarf malzemeleri gibi giderleri hangi kaynaklardan karşılıyordu?”

Devlet kasası ve devlet hazinesi manasında “Beytülmal” mefhumu Hazret-i Ömer'den sonra devlet literatürüne girmiştir. Bu mefhuma giden yolun başında hiç şüphesiz Resulullah'ın (asm) Medine yıllarında ortaya koyduğu uygulamalar vardır.

Medine döneminde devletin bütçesini oluşturan gelirler, bağışlar, ganimetler, esirlerden alınan fidyeler, zekât gelirleri, tasadduklar, infaklar, cizye gibi kalemlerden meydana gelmiştir. Ayrıca ihtiyaç duydukça Peygamber Efendimiz (asm) ahabını hayırda yarışmaya dâvet ediyordu. Bedir Savaşı ile diğer savaşlardan ve Beni Kaynuka, Beni Kureyza, Beni Nadr Yahudilerinden büyükçe miktarda ganimet ve arazi gibi bağışlar da alınmış, devlet geliri olarak kullanılmıştır.

Hazret-i Ömer (ra) döneminde beytülmal şu kalemlerden meydana gelmiştir:

- 1- Zekât: Müslüman mükelleflerden alınır.
- 2- Humus: Savaş ganimetlerinden ve define ve madenlerden beşte bir oranında alınır.
- 3- Haraç: Toprak sahiplerinden alınan toprak vergisi.
- 4- Cizye: İslâm devleti tebaası olan Gayr-i Müslim erkeklerden alınan vergi.
- 5- Öşr ve ithal edilen mallardan alınan vergi.
- 6- Devlet arazisinden ve mülkünden elde edilen gelirler.
- 7- Mirasçı bırakmadan ölenlerin ve irtidat edenlerin malları, sahibi bulunmayan lukata mallar ve sahipsiz mallar.
- 8- İnfak gelirleri: Olağanüstü zamanlarda Müslümanlardan alınan bağış ve yardımlar.
- 9- Oranları farklı olan çeşitli türde vergiler. 2

Beytülmal­den hükümdar keyfince harcama yapamazdı. Endülüs Emev Hükümdarı II. Abdurrahman, bir sanatkra devlet hazinesinden 30.000 dinar vermek istemiş; fakat beytlmal yetkilisi böyle bir bağışın devlet bütçesinden yapılamayacağını belirterek hükümdarın istediği meblğı vermemiştir. Hükümdar söz konusu san'atkra vaad ettiği parayı kendi bütçesinden vermiştir.

DU

Allah'ım! Gönlümüzü dünyaya bağlamadan hell kazancımızı arttır. Amelimizi kfran-ı nimete düşürmeden, şkrmz arttır. Kalbimizi isyana uğratmadan sabrımızı arttır! Mktesebatımızı ucba ve riyaya yedirmeden ibadetimizi arttır! min.

Dipnotlar:

1 - Mektubat.

2- DİB, İslâm Ansiklopedisi, Beytülmal Maddesi.